

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 28 februari 2007
Utskriftsvänlig pdf-fil

Idrott och fest; för många smälter dessa två företeelser ihop. Förväntar man sig ett riktigt bra och upplevelserikt idrottsevenemang med många glädjeämnen – ett friidrotts-VM, till exempel – kan många nog ta ordet idrottsfest i sin mun. Men det finns en annan, folklig, festtradition med idrottsanknytning, och i sin senaste bok, *Bevægelse i festen: Idrætshistorie som festhistorie*, finner han i festens historia kopplingar inte bara till idrott utan också till självbestämmande och demokratisträvanden. Så småningom gick idrotten och festen skilda vägar, men Eichberg ser likafullt ett inslag av festkultur även i modern idrott. Leif Yttergren, som själv forskat om folkliga idrotter med starka inslag av folkligt festande, har läst Henning Eichbergs bok. Den akademiskt skolade historikern Yttergren saknar tydliga definitioner, noggrann nothantering och källkritik; den vetenskapligt nyfikne historikern Yttergren imponeras av beläsenheten och gläds över läsvärdet.

Festens historia

Leif Yttergren

Gymnastik- och idrottshögskolan, Stockholm

Henning Eichberg

Bevægelse i festen: Idrætshistorie som festhistorie

93 sidor, hft., ill.

Slagelse: Bavnepanke 2006

(Bevægelsesstudier 8)

ISBN 87-88986-47-0

Den tyskfödde, men sedan länge danmarksbaserade idrottsforskaren Henning Eichberg fortsätter att producera spännande och intresseväckande forskning som spänner över både tid och rum. För några år sedan beslöt den konservativa danska regeringen att skära ned på anslaget till det idrottskritiska forskningscentrat Idrottsforsk vid Gerlevs idræthøjskole på västra Själland, vilket innebar att Idrottsforsk tvingades att lägga ned verksamheten. Man kunde då frukta att Eichbergs produktivitet skulle avstanna, men icke. Han är numera verksam vid Center for Forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund vid Syddansk Universitet, och glädjande nog för idrottsforskningen är Eichberg lika aktiv som vanligt.

I sin senaste, behändigt tunna bok (63 sidor plus litteraturanvisningar) "Bevægelse i festen" behandlar Eichberg sambandet mellan festen (= festivaler, karnevaler o dyl, en tydlig definition saknas i boken) och idrotten över en lång tidsperiod. Även geografiskt verkar det inte finnas några gränser för Eichberg. Läsaren tas med på en resa från "en tatarisk folkefest" till en "dansk landsbyfest" och däremellan görs avstickare till bland annat irländska Tailteannspelen och de skotska Highland Games. Eichbergs metodik är både hans styrka och svaghet. Man får en känsla av han väljer ut de "fester" som passar hans teser. Ingen diskussion förs rörande urvalet eller undantag från de återgivna exemplen, eller om de överhuvudtaget finns några.

Bevægelsesstudier 8 Henning Eichberg

BEVÆGELSE
I FESTEN

Forlaget Bavnepanke

Varlka är då Eichbergs huvudteser? Han g r, som alltid i sina studier, en väsentlig skillnad mellan de b r nde elementen i den förmoderna idrotten och den moderna. Han menar bland annat att den förstnämnda i grunden enbart var en "festhistorie" som blomstrade trots att de styrande klasserna försökte stoppa dessa fester med förmaningar och förbud. Eichberg menar att före den moderna idrotten fanns det överhuvudtaget "ingen idr ettshistorie" som sådan, isolerat set" (s.15). Huruvida de antika olympiska spelen  cks  inkluderas i denna slutsats framgår ej och det hade varit intressant att få en utl ggninɡ om detta.

Eichberg riktar skarp kritik mot idrottshistoriker som enligt honom helt felaktigt l sger de idrottsliga elementen ur festsammanhanget och kopplar dessa till "i grunden usammenh engende, elementer fra b rneleg og krigstr ning" (s. 15). Han riktar  cks  skarp kritik mot de idrottshistoriker (och de  r många, Allen Guttmann, Eric Dunning m fl) som försöker omkonstruera "festhistorien" till enbart fotbollshistoria eller hockeyhistoria:

Det er heller ikke særligt oplysende, hvis man adskiller disse folkgames fra den moderne sport gennem negative kendetegn? Dette f rl per-perspektiv, som er udbredt blandt idr etsforskere, anvender den moderne sports systemdannelse som målestok på de folkelige lege. Dermed overser man, at folkeligt boldspil grundlæggende var – fest.(s. 23)

Kan man d  hitta något svenskt exempel som verifierar eller falsifierar Eichbergs festtes. Det bästa exemplet som verifierar tesen torde den gutniska idrottens speciella v gtradition vara, vilken etnologen Mats Hellspong belyst i sina studier av den svenska folkliga idrotten. I det gotländska v get var idrotten och festen starkt sammanbundet på ett sätt Eichberg beskriver från andra platser i världen. I den formella skriftliga inbjudan som en socken gav till en annan, vilka i flera fall finns bevarade på Landarkivet i Visby, reglerades inte bara t vlinginslagen utan även mat och dryck m m. Gutnisk idrott var lika med fest. Ett förhållande som allt mer försvunnit under senare tid i takt med den ökade sportifieringen av framför allt St ngaspelen, den gutniska idrottens "olympiad".

Den moderna idrottens genombrott, vilket Eichberg förlägger till sekelskiftet 1800, innebar dramatiska konsekvenser för festen, den ändrade nämligen helt karaktär. Den blev tagen ur sitt sammanhang och "festens og idr ettens veje skiltes". Men festen försvann inte helt ur idrotten utan tog sig nya former beroende på det rumsliga och tidsmässiga sammanhanget. I till exempel Östeuropa uppstod folkfester i samband med murens fall och dessa kom initialt att spela en roll i de nya staternas demokratiutveckling.

I mer officiella sammanhang utvecklades festen till en slags "parade" med de olympiska spelen som extremexempel. Eichberg konstaterar att intresset för OS ökade under 1900-talet och de blev en arena för "systemkonkurrence" (fascismen, kapitalism, kommunism,  st-väst osv), men även detta förändrades:

Men i 1980'erne, i Samaranch- raen, blev de Olympiske Lege gjort til et medieshow, som man iscenesatte i samarbejde med sponsorerne og underholdningsindustrien. Markedskr fterne havde sejret, og 'festen' viste sig som en pengemaskine. (s. 46)

Kring de olika alternativr relserna i Kalifornien kring 1970 uppstod en motreaktion mot den moderna idrotten och en återfödelse av idrottsfesten i de s k New Games. Eichberg tar som sagt exempel från skilda håll i världen för att belägga sina teser, och relevansen i dessa kan ibland diskuteras, inte minst när det gäller ovan nämnda New Games. Det återuppstod även på skilda håll i världen "legefester"(s. 55), men de kämpade i motvind och blev snart marginaliserade.

Henning Eichberg har en mycket omfattande produktion bakom sig. Han  r intresseväckande, idrottskritisk, starkt polemisk mot det idrottshistoriska etablissemang, tesdrivande och inte minst bel st. Allt detta märks med all önskvärd tydlighet i "Bev gelse i festen". Boken avslutas med en 29 sidor lång litteraturlista, uppdelad efter ämnesområde vilket är en utmärkt service för den som vill gå vidare. Finns det då inget kritiskt att säga? Om man  r skolad (som undertecknad) i det traditionella empiriska historiehantverket där den vetenskapliga kosmetiken (tydliga definitioner, klara syftebeskrivningar och frågeställningar, diskussion av forskningsläget, noggrann nothantering, k llgenomg ng och källkritik mm)  r fundamentala element i framställningen, då kan man störa sig på bristen på tydlighet och systematik i Eichbergs framställning. Den kan lätt bli en smula spretig och yvig, men det g r inte ut över läsvärdet, möjligen användbarheten.

Köp boken från [Saxo.dk](https://saxo.dk)

Kjøp boken fra [Saxo.dk](https://saxo.dk)

Køb bogen fra [Saxo.dk](https://saxo.dk)

www.idrottsforum.org | Redaktör [Kjell E. Eriksson](#) | Ansvarig utgivare [Aage Radmann](#)